

Beata Bal-Domańska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Alina Bieńkowska

Urząd Statystyczny we Wrocławiu

ISSN 1644-6739

Streszczenie: Jednym z problemów objętych polityką spójności są zagadnienia związane ze zrównoważonym rozwojem. W artykule przedstawiono problemy z oceną i pomiarem zrównoważonego rozwoju oraz danymi go opisującymi dostępnymi w bazach danych Eurostatu i GUS.

Słowa kluczowe: wskaźniki zrównoważonego rozwoju, bazy danych.

DOI: 10.15611/sps.2014.12.12

1. Wybrane problemy pomiaru zrównoważonego rozwoju

Pojawienie się koncepcji zrównoważonego rozwoju w nauce i strategiach rozwoju państw oraz lokalnych i regionalnych jednostek terytorialnych wywołało konieczność wypracowania metod jego pomiaru. Cele rozwojowe określane są poprzez identyfikację czynników kluczowych, które wyrażane są w sposób mierzalny. Najczęściej do tego celu wykorzystywane są wskaźniki, czyli wartości cech diagnostycznych w postaci miar natężenia lub struktury. Pierwsze z nich pokazują wybrane zjawisko na tle innego, charakteryzującego analizowaną jednostkę. W badaniach regionalnych najczęściej wielkości charakteryzujące daną jednostkę odnoszą się do liczby ludności lub powierzchni. Wskaźniki struktury natomiast pokazują skalę i znaczenie wybranego elementu na tle całości badanego zjawiska.

Zrównoważony rozwój jest zjawiskiem złożonym, które obejmuje swoim zasięgiem zagadnienia gospodarcze, społeczne, środowiskowe, instytucjonalne i przestrzenne. Do ich opisu wykorzystywane są zestawy wskaźników pogrupowane w łądy (od trzech: gospodarczego – społecznego – środowiskowego, do pięciu: gospodarczego – społecznego – środowiskowego – instytucjonalnego – przestrzennego) lub obszary tematyczne (problemowe). Najczęściej w ramach łądów lub obszarów tematycznych definiowane są zestawy wskaźników, tj. cech diagnostycznych opisujących pojedyncze zjawisko (np. poziom emisji dwu-

tlenku węgla). Istnieje też możliwość opisu z wykorzystaniem miar agregatowych, które pozwalają na łączną ocenę zjawisk opisanych kilkoma cechami diagnostycznymi. Do tego celu służą np. takie wskaźniki, jak MEW – *Measure of Economic Welfare*/NEW – *Netto Economic Welfare*, skonstruowany przez W. Nordhaua i J. Tobina; IEAW (*Index of Economic Aspects of Welfare*) opracowany przez X. Zolotasa; ISEW (*Index of Sustainable Economic Welfare*) zbudowany przez H.E. Dale'a i J.B. Cobba w 1994 r.; SEENA (*System of Integrated Environmental and Economic Accounting*) wprowadzony jako metodologia ONZ w 1993 r.; HDI (*Human Development Index*) opracowany przez Mahbub al Haga w 1990 r. [Fiedor 2010].

Ilościowe wyrażenie założeń i celów zrównoważonego rozwoju ułatwia ocenę ich wyjściowego oraz ustalenie docelowego poziomu, a także monitorowanie postępu w ich realizacji. Tworzenie baz wskaźników zrównoważonego rozwoju powinno umożliwić diagnozę stanu obecnego i ocenę zmian w czasie dla wybranej jednostki terytorialnej oraz porównywanie sytuacji z innymi jednostkami. Ważne jest, aby istniała możliwość odniesienia wartości wskaźników do poziomów zdefiniowanych dla jednostek wyższego szczebla (np. krajowego czy międzynarodowego). Jak zauważa K. Malik, pisząc o zintegrowanej efektywności strategii rozwoju, zastosowanie narzędzi wskaźnikowych ma służyć zapewnieniu ocen porównawczych w aspektach [Malik 2004]:

- osiągnięcie realnie celów z celami strategicznymi organizacji przy uwzględnieniu równoważenia ładów w relacji wskaźników efekt-cel (skuteczność),
- przedsięwzięć rozwojowych z uwzględnieniem zasady trwałości kapitałów w relacji efekt-nakład (sprawność) w odniesieniu do określonych standardów globalnych i/lub lokalnych o charakterze kryterialnym,
- wykrywalność przedsięwzięć pod kątem realności celów i adekwatności środków służących do ich realizacji w relacji cel-nakład (wykonalność).

Inną propozycję konstrukcji zestawu wskaźników zrównoważonego rozwoju przedstawił T. Borys [2003]. Zgodnie z nią zestaw wskaźników powinien być konstruowany według zasady od problemu do jego rozwiązania, co opisać można sekwencją: przyczyna (presja) – stan – reakcja (*Pressure – State – Response*). Pierwsze dwa typy wskaźników służą do diagnozowania stanu zrównoważonego rozwoju. Wskaźniki presji pokazują główne źródła problemów i zagrożeń. Wskaźniki stanu kwantyfikują jakości cząstkowe stanowiące składowe jakości życia. Wskaźni-

ki ostatniego typu – reakcji, ujmują w sposób wymierny działania skierowane na utrzymanie lub poprawę jakości środowiska.

W bardziej rozbudowanej wersji – stosowanej m.in. przez agendy ONZ i OECD – powyższą trzystopniową sekwencję rozbudowuje się do pięciu etapów: czynniki sprawcze – przyczyna (presja) – stan – wpływ – reakcja (*Driving forces – Pressure – State – Impact – Response*) [Borys 2003].

Wiele instytucji i organizacji uwzględnia w swojej działalności problemy związane z zagadnieniami zrównoważonego rozwoju. Do wiodących w tym zakresie należą OECD, Eurostat, ONZ, Bank Światowy, Europejska Agencja do spraw Ochrony Środowiska. Zagadnienia te obecne są także w aktach prawa i strategiach na poziomach krajowym i lokalnym. Należy pamiętać, że aby osiągać cele zgodne z koncepcją zrównoważonego rozwoju, ważne jest opracowanie strategii uwzględniającej zasoby, środowisko, społeczność i gospodarkę całej Ziemi, gdyż każdy z tych elementów jest częścią jednego systemu. Stąd cele formułowane na forum globalnym powinny być przekładane na cele regionów świata, a dalej państw i społeczności lokalnych. Na każdym z poziomów ogólne cele powinny być dostosowywane do potrzeb i możliwości danego obszaru, z możliwością dołączania priorytetów wynikających ze specyfiki danej jednostki terytorialnej. W ten sposób działania rozwojowe powinny być skierowane na wzmacnianie mocnych stron regionu i ograniczanie słabych, wykorzystanie szans i niwelację zagrożeń. Takie postępowanie jest zgodne z zasadami inteligentnej specjalizacji, jako dynamicznego procesu, w którym regiony identyfikują swoje przewagi długookresowe oparte na silnych stronach regionu i wzmacniają te, które poprawią ich pozycję konkurencyjną [*Innovation Union...* 2011].

W kolejnych podpunktach przedstawiono wybrane produkty GUS dotyczące zagadnień zrównoważonego rozwoju (Moduły Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju (WZR) Banku Danych Lokalnych (BDL), fragment zestawu wskaźników „Polityki spójności” bazy STRATEG. Omówienie poprzedzono informacją o wskaźnikach zrównoważonego rozwoju w bazie Eurostatu, która była pierwowzorem do opracowania struktury zestawów wskaźników Modułów lokalnego i regionalnego BDL GUS oraz modułu krajowego realizowanego w ramach projektu „Wsparcie w zakresie rozwijania zestawu wskaźników do monitorowania narodowych strategii zrównoważonego rozwoju – Rozwój i wdrożenie polskiego zestawu wskaźników zrównoważonego rozwoju” opracowanego na podstawie umowy pomiędzy Komisją Europejską a Głównym Urzędem Statystycznym.

2. Zrównoważony rozwój w bazie Eurostatu

Eurostat – Urząd Statystyczny Unii Europejskiej – zobligowany został do gromadzenia danych i publikowania raportów monitorujących z zakresu zrównoważonego rozwoju¹. W odpowiedzi opracowuje on dane dla zestawu ok. 100 wskaźników monitorujących postępy w realizacji strategii zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej. Struktura wskaźników nawiązuje do celów zdefiniowanych w Strategii zrównoważonego rozwoju UE, omawianych w takich dokumentach, jak:

- *Mainstreaming sustainable development into EU policies – 2009 Review of the European Union Strategy for Sustainable Development*;
- *Renewed strategy for sustainable development adopted by European Council, June 2006*.

W strategii z 2006 r. zdefiniowano cztery priorytety (*objectives*):

1. Ochrona środowiska (*environmental protection*).
2. Sprawiedliwość i spójność społeczna (*social equity and cohesion*).
3. Dobrobyt gospodarczy (*economic prosperity*).
4. Wypełnianie międzynarodowych zobowiązań (*meeting our international responsibilities*).

Cele główne zostały transformowane do 7 inicjatyw przewodnich (*key challenges*), takich jak:

1. Zmiany klimatu i czysta energia (*climate changes and clean energy*).
2. Zrównoważony transport (*sustainable transport*).
3. Zrównoważona konsumpcja i produkcja (*sustainable consumption and production*).
4. Ochrona i zarządzanie zasobami naturalnymi (*conservation and management of natural resources*).
5. Zdrowie publiczne (*public health*).
6. Łączenie społeczne, demografia i migracje (*social inclusion, demography and migration challenges*).
7. Globalne ubóstwo i wyzwania zrównoważonego rozwoju (*global poverty and sustainable development challenges*).

Dostępne w bazie wskaźniki mają charakter miar pojedynczych, tj. pokazujących poziom wybranego zjawiska. Wskaźniki pogrupowane są w 10 obszarów tematycznych, nawiązujących do priorytetów i inicjatyw przewodnich sformułowanych w strategii (tab. 1).

¹ Serwis internetowy <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/indicators>.

Tabela 1. Struktura wskaźników zrównoważonego rozwoju w bazie Eurostatu

Obszary tematyczne	Wskaźnik wiodący	Dziedziny	Liczba wskaźników operacyjnych/ wyjaśniających/kontekstowych
Rozwój społeczno-gospodarczy	PKB na 1 mieszkańca według PPS (wzrost PKB na 1 mieszkańca w %)	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy • innowacje, konkurencyjność i efektywność • zatrudnienie 	3/12/-
Zrównoważona konsumpcja i produkcja	wydajność zasobów w euro na 1 kg	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie zasobów i odpady • wzorce konsumpcji • wzorce produkcji 	3/15/2
Włączenie społeczne	zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w % ogółu ludności	<ul style="list-style-type: none"> • ubóstwo i warunki życia • dostęp do rynku pracy • wykształcenie 	5/15/1
Zmiany demograficzne	wskaźnik zatrudnienia osób starszych w %	<ul style="list-style-type: none"> • demografia • adekwatność dochodów w okresie starości • zrównoważone finanse publiczne 	3/4/4
Zdrowie publiczne	przeciętne trwanie życia oraz przeciętne trwanie życia w zdrowiu w latach	<ul style="list-style-type: none"> • zdrowie i nierówności zdrowotne • determinanty zdrowia 	2/9/-
Zmiany klimatu i energia	emisje gazów cieplarnianych w ekwiwalencie CO ₂ (1990 = 100)	<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatu • energia 	3/2/-
	zużycie energii ze źródeł odnawialnych w % konsumpcji energii brutto		
	konsumpcja energii		
Zrównoważony transport	zużycie energii w transporcie w relacji do PKB w % (2000 = 100)	<ul style="list-style-type: none"> • transport i mobilność • wpływ transportu 	4/7/1
Zasoby naturalne	występowanie ptaków pospolitych (163 gatunki)* (2000 = 100)	<ul style="list-style-type: none"> • bioróżnorodność • wykorzystanie świeżej wody • ekosystemy morskie • wykorzystanie ziemi 	4/5/-
	ochrona zasobów ryb		
Globalne partnerstwo	oficjalna pomoc rozwojowa w % dochodu narodowego brutto	<ul style="list-style-type: none"> • globalizacja w zakresie handlu • finansowanie zrównoważonego rozwoju • zarządzanie zasobami w skali globalnej 	3/7/3
Dobre rządzenie	brak wskaźnika	<ul style="list-style-type: none"> • spójność i efektywność polityki • instrumenty ekonomiczne 	3/3/1

* Oszacowania na podstawie danych dla 18 państw członkowskich.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu [European Commission 2013].

Do opisu każdego z nich wytypowano jeden, główny wskaźnik monitorujący (z wyjątkiem dobrego rządzenia, dla którego jeszcze nie opracowano wskaźnika). Oprócz nich zdefiniowano ponad 30 wskaźników operacyjnych dla podgrup tematycznych, które są wyodrębnione w ramach obszarów tematycznych. Dalej dołączono wskaźniki wyjaśniające i kontekstowe (11). Zestaw ten jest aktualizowany wraz z korektą celów strategii.

Eurostat został zobligowany do publikowania co dwa lata raportu monitorującego wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju w przekroju państw członkowskich UE. Postęp w kierunku zrównoważonego rozwoju oceniany jest poprzez porównanie zmian wartości wskaźników z ostatniego roku, dla którego dostępne są dane, z rokiem bazowym (rok 1990 lub 2000). Dla ułatwienia odbiorcy informowani są o zmianach wartości poszczególnych wskaźników z wykorzystaniem symboli nawiązujących do prognozy pogody (rys. 1).

Interesującą propozycją są wskaźniki obrazujące rozdział wzrostu od negatywnego wpływu na środowisko (tzw. *decoupling*). Jednym

SDI theme	Headline indicator	2009 report	Revised 2009 evaluation	Current report
Socioeconomic development	Real GDP per capita			
Sustainable consumption and production	Resource productivity			
Social inclusion	Risk of poverty or social exclusion			
Demographic changes	Employment rate of older workers			
Public health	Life expectancy and healthy life years			
Climate change and energy	Greenhouse gas emissions			
	Consumption of renewables			
Sustainable transport	Energy consumption of transport relative to GDP			
Natural resources	Abundance of common birds			
	Conservation of fish stocks			
Global partnership	Official development assistance			
Good governance	[No headline indicator]	:	:	:

Rys. 1. Fragment raportu monitorującego przygotowanego przez Eurostat

Źródło: [EU SDS Monitoring... 2011].

z takich mierników zawartych w raporcie jest wskaźnik wiodący w obszarze „Zrównoważona konsumpcja i produkcja” – wydajność zasobów (*resources productivity*), wyrażona jako jednopodstawowy indeks dynamiki (rok bazowy 2000 = 100), który porównuje wartość materiałów bezpośrednio wykorzystanych w gospodarce z wielkością aktywności gospodarczej (produkt krajowy brutto). Porównanie tych wielkości umożliwia ocenę, kiedy następuje rozdzielenie wykorzystania zasobów od wzrostu gospodarczego. Tego typu wskaźniki znalazły się również w części „Wpływ transportu”.

3. Zrównoważony rozwój w bazach Głównego Urzędu Statystycznego (GUS)

Główny Urząd Statystyczny w swojej ofercie informacyjnej uwzględnił także problematykę zrównoważonego rozwoju. Obecnie dane o zrównoważonym rozwoju dostępne są w bazach:

I. Bank Danych Lokalnych (BDL) – Moduł Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju – regionalny i lokalny²;

II. STRATEG w zakresie ochrony środowiska (w module „Polityka spójności”)³.

Bazy wskaźników zrównoważonego rozwoju GUS mają charakter uniwersalny, co oznacza, że nie stanowią narzędzi monitorujących na potrzeby wybranej strategii. Są propozycją zbioru wskaźników monitorujących, opracowanych z uwzględnieniem teorii rozwoju oraz zapisów w dokumentach strategicznych (z którymi powinny być spójne) instytucji międzynarodowych, tj. m.in. Komisji Europejskiej, a także krajowych oraz regionalnych i lokalnych. Są to bazy dedykowane dużemu gronu odbiorców.

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż w Urzędzie Statystycznym we Wrocławiu oraz Urzędzie Statystycznym w Katowicach trwają prace nad budową zintegrowanej platformy wskaźników zrównoważonego rozwoju dla kraju, województw i powiatów. Efektem będzie internetowa baza danych umożliwiająca analizę i porównania wartości wskaźników zrównoważonego rozwoju w czasie i przekroju różnych jednostek, w tym z wartościami dla Unii Europejskiej. Prowadzone prace mają na celu integrację dorobku dwóch Urzędów Statystycznych: w Katowicach – w zakresie statystyki zrównoważonego rozwoju na poziomie krajowym oraz we Wrocławiu – w zakresie opisu jednostek lokalnych

² Serwis internetowy http://www.stat.gov.pl/bdl/app/wskazniki_zr.wyberz.

³ Serwis internetowy <http://strateg.stat.gov.pl/>.

i regionalnych. Prace Urzędu w Katowicach zostały zapoczątkowane przygotowaniem publikacji *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski* [2011] zrealizowanej w ramach projektu „Wsparcie w zakresie rozwijania zestawu wskaźników do monitorowania narodowych strategii zrównoważonego rozwoju – Rozwój i wdrożenie polskiego zestawu wskaźników zrównoważonego rozwoju”, wykonanej zgodnie z umową zawartą między Komisją Europejską a Głównym Urzędem Statystycznym. Podstawowym celem projektu było opracowanie zestawu wskaźników monitorujących zrównoważony rozwój kraju. Opracowany przez autorów projektu zestaw wskaźników będzie przedmiotem dalszych prac mających na celu jego aktualizację oraz poszukiwanie wskaźników najlepiej obrazujących ideę zrównoważenia, szczególnie w warunkach opracowywania nowych dokumentów strategicznych.

Na stronach BDL GUS udostępniony jest moduł wskaźników zrównoważonego rozwoju (lokalny i regionalny). Ze względu na wspomniany już charakter bazy, która dedykowana jest dużemu gronu odbiorców, w wyborze wskaźników kierowano się doświadczeniami i potrzebami informacyjnymi sformułowanymi w dokumentach i strategiach europejskich oraz krajowych instytucji \ uwzględnieniem specyfiki problematyki rozwoju w skali lokalnej i regionalnej oraz możliwości pomiaru tych zjawisk na szczeblach województw i powiatów. Zestaw wskaźników został zaproponowany na podstawie:

- dorobku naukowego w zakresie zrównoważonego rozwoju,
- założeń obecnie obowiązujących dokumentów strategicznych w skali międzynarodowej i krajowej,
- konieczności dostosowania wskaźników do poziomu analizy – specyfiki zarządzania na poziomie lokalnym i regionalnym,
- możliwości znalezienia pokrycia informacyjnego w statystycznych i pozastatystycznych źródłach danych dla opisu poszczególnych zjawisk na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Jednym z podstawowych problemów w konstrukcji zestawu wskaźników były luki wynikające z braku możliwości dezagregacji wskaźników krajowych czy regionalnych na niższe poziomy prezentacji (np. gminy czy powiaty). Dlatego też do zobrazowania niektórych zjawisk w poszczególnych obszarach wykorzystano inne wskaźniki. Przykładowo w module krajowym i regionalnym do zobrazowania problemu bezrobocia wykorzystano stopę bezrobocia według metodologii BAEL (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności), co pozwoliło uzyskać pełną porównywalność z wartościami prezentowanymi przez Eurostat. Ze względu na dostępność danych z badania BAEL wyłącznie do po-

ziomu województw, w module lokalnym (powiaty) w zestawie wskaźników uwzględniono stopę bezrobocia rejestrowanego.

Inną trudnością jest brak możliwości wskazania pożądanych wartości docelowych. Wynika to z dwóch głównych przesłanek:

1) niewystarczającej wiedzy (wynikającej z teorii lub doświadczenia) na temat tych wartości,

2) specyfiki poszczególnych województw i powiatów, której efektem są odmienne potrzeby i możliwości, a co za tym idzie, wartości docelowe wskaźników.

W efekcie, pomimo iż autorzy opracowania zdają sobie sprawę, że znakomita większość wskaźników ma charakter nominat, w opracowaniu traktuje się je jako stymulanty lub destymulanty⁴, sugerując pożądany kierunek zmian, jako wzrost lub spadek wartości wskaźnika⁵.

Tabela 2. Struktura baz wskaźników zrównoważonego rozwoju GUS

Wyszczególnienie	Moduł		
	krajowy	regionalny	lokalny
Łądy (4)	gospodarczy, społeczny, środowiskowy, instytucjonalno-polityczny		
Obszary tematyczny	10	10	
Dziedziny	24	23	20
Liczba wskaźników (bez wymiarów np. kobiety i mężczyźni)	77	65 + wymiary	55 + wymiary
Forma wskaźnika	<ul style="list-style-type: none"> wskaźniki natężenia wskaźniki struktury wartości bezwzględne 	<ul style="list-style-type: none"> wskaźniki natężenia wskaźniki struktury wartości bezwzględne 	<ul style="list-style-type: none"> wskaźniki natężenia wskaźniki struktury wartości bezwzględne odchylenia od wartości dla województwa

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki udostępnione w Modułach WZR dotyczą danych od 2004 r. W tabeli 2 przedstawiono wybrane informacje na temat struktury Modułów WZR BDL. Nadrzędnym kryterium grupującym wskaźniki są łądy: gospodarczy, społeczny, środowiskowy i instytucjonalno-

⁴ Stymulanta to cecha diagnostyczna, której wzrost powiązany jest z poprawą analizowanego zjawiska. Destymulanta to cecha diagnostyczna, której wzrost powiązany jest z pogorszeniem się analizowanego zjawiska. Nominanta to cecha diagnostyczna, której tylko określona wartość uznawana jest za korzystną z punktu widzenia analizowanego zjawiska, a zarówno wzrost jak i spadek uznawane są za niekorzystne.

⁵ Informacje te dostępne są w metryce wskaźnika opisującej metodologię naliczenia oraz znaczenie dla zrównoważonego rozwoju.

-polityczny. W dalszej kolejności wskaźniki pogrupowano w obszary tematyczne i dziedziny – w nawiązaniu do systematyki Eurostatu.

Liczba dziedzin oraz ładów, a także ich zakres tematyczny nieznacznie różnią się w poszczególnych modułach (krajowym, regionalnym i lokalnym). Wynika to z przyjętej metodologii oraz zasadności ujęcia danego zagadnienia na danym poziomie zarządzania. Przykładowo globalne partnerstwo jest domeną polityki krajowej i dlatego te zagadnienia zostały wyłączone z modułu lokalnego i regionalnego.

Większość miar w bazie to pojedyncze wskaźniki natężenia lub struktury, jedynie w wyjątkowych sytuacjach do opisu zjawiska wykorzystano miary bezwzględne. Nowością jest zastosowanie w module lokalnym, jako stałego wymiaru każdego wskaźnika, informacji o stopniu odchylenia wartości danego wskaźnika od wartości dla województwa.

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju z zakresu środowiska na poziomie krajowym (dla wybranych informacji na poziomie gminnym) dostępne są na stronach GUS także w bazie STRATEG⁶. STRATEG to system stworzony przez GUS na potrzeby programowania i monitorowania realizacji strategii obowiązujących w Polsce (na poziomie krajowym, ponadregionalnym i wojewódzkim) oraz w Unii Europejskiej (strategia Europa 2020). Dodatkowo system udostępnia dane statystyczne istotne dla realizacji polityki spójności.

Jednym z komponentów bazy STRATEG (w części o polityce spójności) jest zestaw 56 wskaźników zrównoważonego rozwoju, ukazujących zagadnienia z zakresu środowiska w latach 2003–2012, a w szczególności:

- 1) adaptację do zmian klimatu, prewencję zagrożeń i zarządzanie ryzykiem (7 wskaźników),
- 2) gospodarkę niskoemisyjną (19 wskaźników),
- 3) ochronę środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów (30 wskaźników).

4. Podsumowanie

Dla skuteczności działań strategicznych prowadzonych przez władze różnych szczebli oraz innych decydentów niezbędne jest zapewnienie dostępności do odpowiednich narzędzi informacyjnych. Podstawowym źródłem wiedzy są dane statystyczne. Konstrukcja baz danych zrównoważonego rozwoju wymaga pozyskania informacji dla wielu obszarów tematycznych – spójnych w układzie czasowym i terytorialnym. Rozwój statystyki powinien obecnie pójść w kierunku:

⁶ Serwis internetowy <http://strateg.stat.gov.pl/Home/Strateg>.

- stałej modyfikacji zakresu i metodologii dotychczas gromadzonych danych statystycznych umożliwiającą zaferowanie informacji adekwatnej do zmieniających się potrzeb odbiorców,
- zwiększenia wykorzystania danych ze źródeł administracyjnych oraz stymulacji rozwoju administracyjnych systemów danych, pod kątem powiększenia istniejących zasobów informacji statystycznej, eliminacji powielania gromadzonych danych, szybszego pozyskania informacji, dokładniejszego pomiaru zjawisk dla pełnej zbiorowości,
- usprawnienia procesu pozyskania i udostępniania danych, aby dane przekazywane odbiorcy były jak najbardziej aktualne,
- dezagregacji (lub pozyskania analogicznych danych) dostępnych dotychczas na poziomie krajowym i regionalnym do poziomu lokalnego (powiatów i gmin).

Literatura

Borys T., *Zarządzanie zrównoważonym rozwojem. Agenda 21 w Polsce – 10 lat po Rio*, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 2003.

EU SDS Monitoring Report 2011 Executive summary, Eurostat Statistical Book 2011, epp.eurostat.ec.europa.eu.

Innovation Union Competitiveness Report 2011, Directorate-General for Research and Innovation, http://ec.europa.eu/research/innovationunion/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011.

Malik K., *Efektywność zrównoważonego i trwałego rozwoju w wymiarze lokalnym i regionalnym*, Wydawnictwo Instytut Śląski, Opole 2004.

Sustainable Development Strategy (EU SDS) – 2013 monitoring, European Commission 2013, <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>.

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011, http://www.stat.gov.pl/katow/69_913_PLK_HTML.htm.

Źródła internetowe

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/indicators>.

<http://strateg.stat.gov.pl/>.

http://www.stat.gov.pl/bdl/app/wskazniki_zr.wybijer.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS SEEN BY EUROSTAT AND GUS

Summary: The issues related to sustainable development represent some of the problems covered by cohesion policy. The article presents problems in sustainable development assessment and measurement and the data describing it available in Eurostat and the Central Statistical Office databases.

Keywords: sustainable development indicators, databases.